

Ispitni katalog za državnu maturu
u školskoj godini 2018./2019.

LATINSKI JEZIK

VIŠA RAZINA

Sadržaj

Uvod	5	7. Priprema za ispit	15
1. Područja ispitivanja	5	8. Dodatci	16
2. Obrazovni ishodi	6	8.1. Predmetne cjeline koje se ispituju	16
2.1. Tekst	6	8.2. Propisani minimalni vokabular za školsku godinu 2018./2019.....	17
2.2. Gramatika	6	8.2.1. Popis ostalih riječi čije značenje pristupnik treba znati	33
2.3. Vokabular	7	8.3. Popis autora i tekstova koji mogu biti ispitivani u dijelu razumijevanja teksta	35
2.4. Kultura i civilizacija	8	8.3.1. Popis autora čiji se tekstovi mogu koristiti u dijelu ispita s nepoznatim tekstom	35
2.5. Rimska književnost	9	8.3.2. Popis odlomaka djela autora koji se mogu koristiti u dijelu ispita s poznatim tekstom:35	
3. Struktura ispita	11	8.4. Popis odabranih izreka i poslovice	36
3.1. Prva ispitna cjelina – nevezani zadatci	11	8.5. Popis odabranih kratica	40
3.2. Druga ispitna cjelina – zadatci vezani uz prozni tekst	12	8.6. Popis odabranih stilskih figura	41
3.3. Treća ispitna cjelina – zadatci vezani uz tekst u stihovima	12		
4. Tehnički opis ispita	13		
4.1. Trajanje ispita	13		
4.2. Izgled ispita i način rješavanja	13		
4.3. Pribor	13		
5. Opis bodovanja	13		
5.1. Vrednovanje prve ispitne cjeline	13		
5.2. Vrednovanje druge ispitne cjeline	13		
5.3. Vrednovanje treće ispitne cjeline.....	13		
6. Primjeri zadataka	14		
6.1. Primjer zadatka višestrukoga izbora	14		
6.2. Primjer zadatka kratkoga odgovora	14		

Napomena: Ispitni materijali iz Latinskoga jezika pisani su sukladno pravopisnoj normi hrvatskoga standardnog jezika (prema Hrvatskome pravopisu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, "<http://www.ihjj.hr/>" www.ihjj.hr, 2013.)

Uvod

Latinski jezik je na državnoj maturi izborni predmet, a učenici klasičnih gimnazija mogu, prema osobnom izboru, kao obvezni ispit državne mature umjesto ispita iz stranoga jezika polagati ispit iz Latinskoga ili Grčkoga jezika. Ispitni katalog za državnu maturu iz Latinskoga jezika temeljni je dokument ispita u kojemu su navedeni i objašnjeni sadržaji, kriteriji te načini ispitivanja i vrednovanja znanja u školskoj godini 2018./2019.

Ispitni katalog usklađen je s odobrenim četverogodišnjim Nastavnim planom i programom iz Latinskoga jezika u klasičnim gimnazijama. Viša razina ispita iz Latinskoga jezika¹ u klasičnim gimnazijama na državnoj maturi u školskoj godini 2018./2019. ista je za učenike koji su upisali klasičnu gimnaziju kao početnici i za učenike koji su ju upisali kao nastavljači. Pristupnici, ako žele, mogu polagati osnovnu razinu ispita koja se temelji na dvogodišnjem Nastavnome planu i programu iz Latinskoga jezika za opće jezične i prirodoslovno-matematičke gimnazije².

U ispitnom je katalogu jasno navedeno što se od pristupnika očekuje u ispit.

Sastoji se od ovih poglavlja:

1. Područja ispitivanja
2. Obrazovni ishodi
3. Struktura ispita
4. Tehnički opis ispita
5. Opis bodovanja
6. Primjeri zadataka
7. Priprema za ispit
8. Dodatci.

U prvome i drugome poglavlju navedeno je što se ispituje u ispit.

U prvome su poglavlju navedena područja ispitivanja, a u drugome ključna znanja i vještine koje pristupnik treba usvojiti³.

U trećemu, četvrtome i petome poglavlju opisani su načini ispitivanja, struktura i oblik ispita, vrste zadataka te način rješavanja i vrednovanja pojedinih zadataka i ispitnih cjelina.

U šestome su poglavlju navedeni primjeri zadataka a u sedmome poglavlju objašnjeno je na koji se način treba pripremiti za ispit.

U osmome poglavlju navedene su predmetne cjeline i naveden je propisani minimalni vokabular. Navedeni su popisi autora, djela, izreka i poslovice koje pristupnik treba znati kako bi mogao uspješno položiti ispit na višoj razini.

1. Područja ispitivanja

Ispitom iz Latinskoga jezika na višoj razini provjeravaju se ova ključna znanja i vještine:

- razumijevanje izvornoga teksta pisanoga latinskim jezikom
- ovladanost gramatičkim strukturama latinskoga jezika
- poznavanje osnovnoga vokabulara
- poznavanje civilizacijskoga konteksta u kojem se latinski jezik koristi (rimske kulture i civilizacije te njezinih tekovina)
- poznavanje rimske književnosti te kulturno-povijesnih i općih civilizacijskih okolnosti u kojima su pojedini tekstovi nastali.

¹ Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete, broj 1, Školske novine, Zagreb, 1994.

² ibid.

³ Termin pristupnik u ispitnome katalogu podrazumijeva rodnu razliku te se odnosi i na pristupnice i na pristupnike.

2. Obrazovni ishodi

U ovome su poglavlju za svako područje ispitivanja navedeni obrazovni ishodi, odnosno konkretni opisi onoga što pristupnik treba znati, razumjeti i moći učiniti kako bi postigao uspjeh na ispitu.

2.1. Tekst

Razumijevanje izvornoga teksta pisanoga latinskim jezikom podrazumijeva da pristupnik zna navedena podpodručja i ishode:

PODPODRUČJE: Odnosi u tekstu

ISHODI:

- odrediti odnose unutar rečenice
- razlikovati vrste odnosa unutar rečenice
- odrediti odnose među rečenicama
- razlikovati vrste odnosa među rečenicama.

PODPODRUČJE: Razumijevanje teksta

ISHODI:

- odrediti poruku teksta
- navesti poruku teksta
- povezati poruku teksta
- odrediti sadržaj teksta
- navesti sadržaj teksta
- povezati sadržaj teksta.

PODPODRUČJE: Prijevod teksta

ISHODI:

- odrediti prijevod dijela rečenice uz pomoć komentara
- prevesti dio rečenice uz pomoć komentara

- odrediti prijevod rečenice uz pomoć komentara
- prevesti rečenicu uz pomoć komentara.

2.2. Gramatika

Ovladanost gramatičkim oblicima i strukturama podrazumijeva da pristupnik zna navedena podpodručja i ishode:

PODPODRUČJE: Fonologija

ISHODI:

- prepoznati na primjeru mjesto naglaska u riječi
- odrediti mjesto naglaska u riječi
- upotrijebiti pravila klasičnoga izgovora
- upotrijebiti pravila tradicionalnoga izgovora
- razlikovati tradicionalni i klasični izgovor.

PODPODRUČJE: Morfologija

ISHODI:

- prepoznati na primjeru oblik imenice
- definirati oblik imenice
- preoblikovati imenicu
- primijeniti oblik imenice
- prevesti oblik imenice
- prepoznati na primjeru oblik pridjeva
- definirati oblik pridjeva
- preoblikovati pridjev
- primijeniti oblik pridjeva
- prevesti oblik pridjeva
- prepoznati na primjeru oblik zamjenice
- definirati oblik zamjenice
- preoblikovati zamjenicu

- primijeniti oblik zamjenice
- prevesti oblik zamjenice
- prepoznati na primjeru oblik sintagme
- definirati oblik sintagme
- preoblikovati sintagmu
- primijeniti oblik sintagme
- prevesti oblik sintagme
- prepoznati na primjeru oblik priloga
- definirati i oblik priloga
- preoblikovati prilog
- primijeniti oblik priloga
- prevesti oblik priloga
- prepoznati na primjeru oblik broja
- definirati oblik broja
- preoblikovati broj
- primijeniti oblik broja
- prevesti oblik broja
- prepoznati na primjeru oblik glagola
- definirati oblik glagola
- preoblikovati glagol
- primijeniti oblik glagola
- prevesti oblik glagola.

PODPODRUČJE: Sintaksa

ISHODI:

- prepoznati funkcije riječi
- prepoznati odnose između funkcija riječi
- imenovati funkcije riječi
- odrediti odnose između funkcija riječi
- prepoznati na primjeru konstrukciju – Acl

- odrediti konstrukciju – Acl
- prepoznati na primjeru konstrukciju – Ncl
- odrediti konstrukciju – Ncl
- prepoznati na primjeru konstrukciju – ablativ apsolutni
- odrediti konstrukciju – ablativ apsolutni
- prepoznati na primjeru konstrukciju – PKA
- odrediti konstrukciju – PKA
- prepoznati na primjeru konstrukciju – PKP
- odrediti konstrukciju – PKP
- prepoznati na primjeru vremensku rečenicu
- prepoznati na primjeru uzročnu rečenicu
- prepoznati na primjeru odnosnu rečenicu
- prepoznati na primjeru pogodbenu rečenicu
- prepoznati na primjeru zavisno-upitnu rečenicu
- prepoznati na primjeru namjernu rečenicu
- prepoznati na primjeru dopusnu rečenicu
- prepoznati na primjeru poredbenu rečenicu
- prepoznati na primjeru posljedičnu rečenicu.

2.3. Vokabular

Poznavanje osnovnoga vokabulara podrazumijeva da pristupnik zna navedena podpodručja i ishode:

PODPODRUČJE: Rječnički oblik riječi

ISHODI:

- navesti rječnički oblik riječi na latinskom iz propisanoga vokabulara
- navesti rječnički oblik riječi na latinskom koje proizlaze iz propisanoga vokabulara
- navesti značenje riječi iz propisanoga vokabulara
- navesti značenje riječi koje proizlaze iz propisanoga vokabulara prema zajedničkomu korijenu.

PODPODRUČJE: Sinonimi i antonimi**ISHODI:**

- prepoznati sinonime riječi
- navesti sinonime riječi
- prepoznati antonime riječi
- navesti antonime riječi.

PODPODRUČJE: Porijeklo riječi**ISHODI:**

- prepoznati etimologiju riječi
- odrediti etimologiju riječi
- razlikovati etimologiju riječi
- odrediti latinski korijen u suvremenoj riječi
- prepoznati latinski korijen u suvremenoj riječi.

2.4. Kultura i civilizacija

Poznavanje rimske kulture i civilizacije podrazumijeva da pristupnik zna navedena područja i ishode:

PODPODRUČJE: Književni kontekst**ISHODI:**

- otkriti povijesni kontekst u kojem je tekst nastao ili o kojem govori
- dovesti u vezu povijesne čimbenike koji definiraju tekst
- otkriti civilizacijske okolnosti na koje se referira tekst
- dovesti u vezu civilizacijske okolnosti koje proizlaze iz polaznog teksta.

PODPODRUČJE: Politička i kulturna povijest**ISHODI:**

- svrstati najvažnije ljude i događaje rimske povijesti po razdobljima – kraljevstvo, republika, carstvo

- smjestiti u prostoru i vremenu najvažnije ljude i događaje iz rimske povijesti
- imenovati službe i uloge u organizaciji rimskoga društva
- prepoznati termine povezane s organizacijom rimske vojske
- imenovati pojmove povezane s teritorijalnim ustrojem rimske države
- imenovati najpoznatije građevine u Rimu
- navesti najpoznatije građevine s područja Rimskoga Carstva
- povezati građevine i njihovu namjenu.

PODPODRUČJE: Rimska svakodnevica**ISHODI:**

- navesti obilježja rimske obitelji
- usporediti odnose unutar rimske obitelji
- navesti terminologiju povezanu s rimskom stambenom arhitekturom
- povezati prostorije u rimskoj kući i njihovu namjenu
- razlikovati vrste stambene arhitekture
- imenovati osnovne dijelove muške i ženske odjeće i obuće
- razlikovati upotrebu i namjenu dijelova odjeće i obuće
- imenovati pojmove povezane s rimskim obrazovanjem
- razlikovati pojmove povezane s rimskim obrazovanjem
- razlikovati pojmove povezane s rimskim termama
- navesti pojmove povezane s igrama u areni i zabavom
- navesti glavne rimske zanate

- navesti glavna rimska zanimanja
- razlikovati pojmove povezane uz rimski vodovod i ceste
- primijeniti pojmove povezane s rimskim vodovodom i cestama
- navesti imena rimskih mjeseci
- primijeniti imena stalnih datuma u rimskom kalendaru.

PODPODRUČJE: Rimska vjerovanja, mitovi i legende

ISHODI:

- navesti rimske rituale
- imenovati različito rimsko svećenstvo
- imenovati rimske junake iz rane rimske povijesti
- razlikovati rimske legende povezane s osnutkom Rima i ranom rimskom povijesti
- navesti rimska božanstva i njihovo područje djelovanja
- povezati imena rimskih bogova s imenima grčkih bogova
- prepoznati mit povezan s rimskom mitologijom.

PODPODRUČJE: Rimska baština

ISHODI:

- navesti jezike koji su proizašli iz latinskoga jezika
- navesti ime koje je u latinskome tekstu označeno kraticom
- navesti latinska/hrvatska imena gradova i područja iz razdoblja Rimskoga Carstva na području Hrvatske i svijeta
- imenovati ostatke rimskih građevina

- smjestiti ostatke rimskih građevina u gradove i područja gdje se nalaze
- prepoznati pojmove povezane s crkvenim, pravnim, znanstvenim ili umjetničkim aspektom rimske baštine
- navesti latinske izreke i poslovice koje se danas koriste
- upotrijebiti latinske izreke i poslovice koje se danas koriste
- navesti rimske kratice koje se danas koriste
- upotrijebiti rimske kratice koje se danas koriste.

2.5. Rimska književnost

Poznavanje rimske književnosti podrazumijeva da pristupnik zna navedena podpodručja i ishode:

PODPODRUČJE: Obilježja rimske književnosti

ISHODI:

- navesti književna razdoblja
- odrediti obilježja književnih razdoblja
- navesti književne vrste
- razlikovati književne vrste
- navesti autore po razdobljima
- svrstati autore po razdobljima.

PODPODRUČJE: Najvažniji predstavnici rimske književnosti

ISHODI:

- navesti važne podatke iz autorova života
- prepoznati važne podatke iz autorova života
- imenovati važna autorova djela
- prepoznati važna autorova djela

- navesti sentencije autora
- prepoznati sentencije autora
- primijeniti sentencije autora.

PODPODRUČJE: Jezik i struktura književnog djela

ISHODI:

- odrediti strukturu djela
- prepoznati strukturu djela
- navesti stil i jezik autora
- prepoznati stil i jezik autora
- imenovati stilske figure
- izabrati stilske figure.

PODPODRUČJE: Metrika

ISHODI:

- prepoznati na primjeru daktilski heksametar
- primijeniti shemu daktilskoga heksametra
- prepoznati shemu daktilskoga heksametra
- otkriti elegijski distih
- primijeniti shemu elegijskoga distiha
- prepoznati shemu elegijskoga distiha.

3. Struktura ispita

Ispit iz Latinskoga jezika na višoj razini sastoji se od triju cjelina. Prva cjelina sadrži zadatke koji nisu međusobno povezani, a drugu i treću cjelinu čine zadatci koji su vezani uz polazni tekst.

U drugoj i trećoj ispitnoj cjelini razumijevanje teksta ispituje se na dvama tekstovima od kojih je jedan prozni, a drugi u stihu. Pritom je uvijek jedan od tih dvaju tekstova pristupnicima nepoznat, a drugi poznat. Nepoznatim se smatra onaj tekst kojega pristupnici nisu čitali u sklopu obveznoga plana i programa, ali se radi o poznatim autorima (v. 8.3.1.). Poznatim se smatra onaj tekst iz odabranih odlomaka nekoga djela koje su pristupnici čitali u sklopu nastave (v. 8.3.2.).

U tekstu koji slijedi detaljno je opisana struktura svake ispitne cjeline.

3.1. Prva ispitna cjelina – nevezani zadatci

Prvi dio ispita čini 25 zadataka koji međusobno nisu povezani. U ovom su dijelu ispita svi zadaci zatvorenoga tipa, odnosno višestrukoga izbora. Sadržajno u ovom je dijelu po 5 zadataka iz svakoga područja ispitivanja: gramatike, teksta, vokabulara, kulture i civilizacije i iz književnosti.

Svi gramatički zadatci proizlaze iz određene rečenice na latinskome jeziku. Zadatci mogu biti zadani na latinskome ili hrvatskome jeziku s ponuđenim odgovorima na istome jeziku na kojem su zadani i zadatci. Zadatci koji su zadani na hrvatskome jeziku podrazumijevaju upotrebu i razumijevanje uobičajene latinske terminologije (npr., *singular*) i kratica (npr., *konj. plpf. akt.; Acl*).

Struktura prve ispitne cjeline prikazana je u tablici 1.

Tablica 1. Struktura prve ispitne cjeline

PODRUČJE ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA	VRSTA ZADATAKA	BODOVI PO ZADATKU	UKUPNI BROJ BODOVA
gramatika	5	višestruki izbor	1	5
tekst	5	višestruki izbor	1	5
vokabular	5	višestruki izbor	1	5
kultura i civilizacija	5	višestruki izbor	1	5
književnost	5	višestruki izbor	1	5

3.2. Druga ispitna cjelina
– zadatci vezani uz prozni tekst

Drugi dio ispita čini izvorni prozni tekst dužine do 15 redaka ovisno o procijenjenoj težini. Uz taj je tekst vezano 20 zadataka. Prvih deset zadataka je zatvorenoga tipa, a drugih deset zadataka otvorenoga

tipa. Po područjima je 10 zadataka iz razumijevanja teksta, 3 zadatka iz gramatike, 2 zadatka iz vokabulara, 3 zadatka iz književnosti i 2 zadatka iz poznavanja književnoga konteksta.

Struktura druge ispitne cjeline prikazana je u tablici 2.

Tablica 2. Struktura druge ispitne cjeline

PODRUČJE ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA	VRSTA ZADATAKA	BODOVI PO ZADATKU	UKUPNI BROJ BODOVA
razumijevanje teksta	10	višestruki izbor	1	10
gramatika	3	zadatci kratkoga odgovora	1	3
vokabular	2	zadatci kratkoga odgovora	1	2
književnost	3	zadatci kratkoga odgovora	1	3
književni kontekst	2	zadatci kratkoga odgovora	1	2

3.3. Treća ispitna cjelina – zadatci vezani uz tekst u stihovima

Treći dio ispita čini izvorni tekst u stihovima dužine do 20 stihova ovisno o procijenjenoj težini i strukturi teksta. I uz taj tekst vezano je 20 zadataka. Prvih deset zadataka je zatvorenoga tipa, a drugih deset zadataka otvorenoga tipa. Po područjima je 10 zadataka iz

razumijevanja teksta, 3 zadatka iz gramatike, 2 zadatka iz vokabulara, 3 zadatka iz književnosti i 2 zadatka iz poznavanja književnoga konteksta.

Struktura treće ispitne cjeline prikazana je u tablici 3.

Tablica 3. Struktura treće ispitne cjeline

PODRUČJE ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA	VRSTA ZADATAKA	BODOVI PO ZADATKU	UKUPNI BROJ BODOVA
razumijevanje teksta	10	višestruki izbor	1	10
gramatika	3	zadatci kratkoga odgovora	1	3
vokabular	2	zadatci kratkoga odgovora	1	2
književnost	3	zadatci kratkoga odgovora	1	3
književni kontekst	2	zadatci kratkoga odgovora	1	2

Primjeri uputa za rješavanje pojedinih vrsta zadataka nalaze se u poglavlju *Primjeri zadataka*.

4. Tehnički opis ispita

4.1. Trajanje ispita

Ispit iz Latinskoga jezika na višoj razini je pisani ispit i traje **120 minuta** bez stanke.

Pristupnik sam raspoređuje zadano vrijeme i nije vremenski ograničen tijekom rješavanja pojedinih dijelova ispita.

4.2. Izgled ispita i način rješavanja

Pristupnik dobiva sigurnosnu vrećicu u kojoj je ispitna knjižica i list za odgovore. Od pristupnika se očekuje da pažljivo pročita tekst općih uputa i tekst uputa za rješavanje zadataka i označavanje točnih odgovora.

U zadatcima zatvorenoga tipa (zadatci višestrukoga izbora) pristupnik mora označiti točne odgovore znakom X na listu za odgovore. Ako pristupnik označi više od jednoga odgovora, zadatak će se bodovati s 0 (nula) bodova bez obzira na to što je među označenima i točan odgovor.

Zadatke otvorenoga tipa (kratkoga odgovora) pristupnici rješavaju upisivanjem točnoga odgovora na predviđeno mjesto naznačeno u uputi za rješavanje.

4.3. Pribor

Tijekom pisanja ispita iz Latinskoga jezika dopušteno je upotrebljavati kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Pristupnik ne smije upotrebljavati rječnike, gramatičke sažetke ni ostala pomagala.

5. Opis bodovanja

Ukupan broj bodova je **65**.

5.1. Vrednovanje prve ispitne cjeline

Bodovi: Točan odgovor na svaki zadatak donosi jedan bod.

Ukupni broj bodova: 25

5.2. Vrednovanje druge ispitne cjeline

Bodovi: Točan odgovor na svaki zadatak donosi jedan bod.

Ukupni broj bodova: 20

5.3. Vrednovanje treće ispitne cjeline

Bodovi: Točan odgovor na svaki zadatak donosi jedan bod.

Ukupni broj bodova: 20

6. Primjeri zadataka

U ovome su poglavlju primjeri zadataka. Uz svaki primjer zadatka ponuđeni su uputa, točan odgovor, obrazovni ishod i način bodovanja.

6.1. Primjer zadatka višestrukoga izbora

U sljedećemu zadatku od više ponuđenih odgovora samo je jedan točan.

Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Pacem _____ Antonius? Arma deponat.

Kojim od ponuđenih oblika treba dopuniti rečenicu?

- A.** vult
- B.** vis
- C.** velle
- D.** volentem

TOČAN ODGOVOR: A

OBRAZOVNI ISHOD: primijeniti oblike glagola (verba anomala)

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor, izostanak odgovora ili ako obilježite više odgovora

6.2. Primjer zadatka kratkoga odgovora

U sljedećemu zadatku odgovorite kratkim odgovorom (riječju ili s nekoliko riječi).

Odgovor upišite samo na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Ne popunjavajte prostor za bodovanje.

Koji je rimski pisac klasičnog razdoblja bio prognan na Crno more? _____

TOČAN ODGOVOR: Ovidije

OBRAZOVNI ISHOD: navesti važne podatke iz autorova života

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili izostanak odgovora

7. Priprema za ispit

Popis obrazovnih ishoda za svako područje ispitivanja pristupniku može služiti za provjeru usvojenoga znanja.

Dobro poznavanje načina ispitivanja znatno će pomoći pristupniku da uspješno riješi zadatke u ispit.

Pristupniku se savjetuje:

- proučavanje područja ispitivanja te primjera zadataka
- rješavanje oglednih ispita
- poznavanje ispitnih djela
- proučavanje ispitnoga kataloga

Literaturu za pripremu ispita iz Latinskoga jezika čine svi udžbenici i priručnici odobreni od *Ministarstva znanosti i obrazovanja*, a to su:

- ORBIS ROMANUS 1, Udžbenik za početno učenje latinskog jezika u osnovnoj školi i gimnaziji, Damir Salopek, Zlatko Šešelj, Dubravko Škiljan
- ELEMENTA LATINA, udžbenik, Osnove latinskog jezika za 1. i 2. razred gimnazije, Oton Gorski, Veljko Gortan, Pavao Pauš
- LINGVAE LATINAE ELEMENTA, Udžbenik latinskog jezika za gimnazije, 1. i 2. godina učenja, Jadranka Bagarić
- LINGVAE LATINAE ELEMENTA, Radna bilježnica uz udžbenik latinskog jezika, 1. i 2. godina učenja, Jadranka Bagarić

- HEREDITAS LINGVAE LATINAE, čitanka, Udžbenik latinskog jezika za 1. i 2. razred gimnazije, 1. i 2. godina učenja, Zvonimir Milanović
- HEREDITAS LINGVAE LATINAE, Radna bilježnica latinskog jezika za 1. i 2. razred gimnazije, 1. i 2. godina učenja, Zvonimir Milanović
- LINGVAM LATINAM DISCO I, Udžbenik latinskog jezika za 1. razred klasične gimnazije, 1. godina učenja, Pavao Knezović.
- LITTERAE LATINAE I., Udžbenik latinskog jezika za 1. razred klasične gimnazije, 5. godina učenja, Anđelka Dukat, Zdeslav Dukat
- ORBIS ROMANUS 2, Udžbenik latinskog jezika za 2. razred klasične gimnazije (nastavak učenja), Damir Salopek, Zlatko Šešelj, Dubravko Škiljan
- LITTERAE LATINAE II., Udžbenik latinskog jezika za 2. razred klasične gimnazije, 6. godina učenja, Anđelka Dukat, Zdeslav Dukat
- VESTIBULUM LINGVAE LATINAE, Udžbenik latinskog jezika za 2. razred klasične gimnazije, 2. godina učenja, Pavao Knezović

Pristupnici se za državnu maturu također mogu pripremati na svim dostupnim tekstovima onih autora čija djela mogu biti pitana na ispitu.

Izvorni latinski tekstovi dostupni su na:
www.thelatinlibrary.com ili www.fh-augsburg.de/~harsch/augustana.html te na aplikaciji SPQR

8. Dodatci

8.1. Predmetne cjeline koje se ispituju

Uz svaku je predmetnu cjelinu u zagradi definirano što će se ispitivati na državnoj maturi.

GRAMATIČKI SADRŽAJI

a) fonologija

izgovor (klasični i tradicionalni)

naglasak (kvantiteta slogova, rastavljanje riječi)

b) morfologija

nomina

imenice (pravilne i samo češće iznimke)

pridjevi (samo pravilna i nepravilna komparacija)

zamjenice (lične, povratna, posvojne, povratno-posvojna, pokazne, odnosne, upitne, neodređene)

brojevi (glavni i redni)

verba

oblici prezentske osnove

oblici perfektne osnove

oblici participske osnove

verba deponentia i semideponentia

verba anomala i njihove složenice (*esse; possum; prosum; fero; eo; volo, nolo, malo*)

adverbia

prilozi (komparacija)

c) sintaksa

struktura rečenice

funkcije i njihovi odnosi

sintaksa glagola

konstrukcije (Acl, Ncl, perifrastična konjugacija aktivna, perifrastična konjugacija pasivna, ablativ apsolutni)

sintaksa rečenice

nezavisna i zavisne (upitne, namjerne, vremenske, uzročne, posljedične, pogodbene, dopusne, poredbene, odnosne)

KNJIŽEVNOST

povijest književnosti (podjela, karakteristike razdoblja, književne vrste, životopisi i opus autora)

jezik i struktura književnoga djela (unutrašnja struktura djela, stil i jezik, stilske figure, sentencije autora)

metrika (heksametar, pentametar)

VOKABULAR

poznavanje rječničkoga oblika riječi

poznavanje značenja riječi (sinonimi i antonimi)

poznavanje porijekla riječi

KULTURA I CIVILIZACIJA

civilizacijska pozadina književnih djela

rimska povijest (politička, kulturna)

rimska svakodnevnica (obitelj, odjeća, obrazovanje, slobodno vrijeme, zanimanja, stanovanje, infrastruktura, računanje vremena)

rimska mitologija i legende iz rimske povijesti

rimsko naslijeđe (obilježja i tragovi latinskoga jezika,

tragovi Rima u Hrvatskoj i Europi, rimsko kulturno

naslijeđe povezano s crkvenim, pravnim, znanstvenim i umjetničkim aspektom, izreke, poslovice, ostale kratice)

8.2. Propisani minimalni vokabular za školsku godinu 2018./2019.

A

abdico, 1. odreći se čega
abundantia, -ae, f. obilje
accessus, us, m. pristup
accipio, 3., -cepi, -ceptum primiti
accuso, 1. optužiti
acer, acris, acre oštar, ljut, divlji
acies, -ei, f. bojni red, bitka
actio, -onis, f. rad; raspravljanje
acutus, 3 oštar
aditus, -us, m. prilaženje, pristup
adiuvo, 1. -iuvi, -iutum pomagati
admiratio, -onis, f. divljenje, čuđenje
admiror, 1. čuditi se, diviti se
adulescens, -ntis, m. mladić
adventus, -us, m. dolazak
adversarius, -ii, m. protivnik, suparnik
aedes, -is, f. kuća, hram
aedificium, -ii, n. građevina
aedifico, 1. graditi
aegrotus, 3 bolestan
aequor, -oris, n. pučina, more
aequus, 3 jednak
aër, aëris, m. zrak
aes, aeris, n. mjed, bakar
aestas, -atis, f. ljeto
aestus, -us, m. ljeto, žega

aetas, -atis, f. dob, vijek, vrijeme
aeternus, 3 vječan
ager, -gri, m. polje
aggredior, 3., gressus sum pristupiti, poći nekome;
nasrnuti na koga
ago, 3., egi, actum raditi
agrestis, -e poljski, divlji
agricola, -ae, m. zemljoradnik
alibi drugdje
alienus, 3 tuđ
alo, 3., alui, altum hraniti, odgajati
altus, 3 visok, dubok
ambitio, -onis, f. častohleplje
ambulo, 1. šetati
amica, -ae, f. prijateljica
amicitia, -ae, f. prijateljstvo
amicus, -i, m. prijatelj
amo, 1. voljeti
amor, -oris, m. ljubav
anima, -ae, f. duša
animadverto, 3., -ti, -sum opažati, primijetiti
animal, -alis, n. životinja
animus, -i, m. duh
annalis, -e godišnji
annus, -i, m. godina
antiquus, 3 star, drevan
aperio, 4., -rui, -rtum otvoriti, učiniti pristupačnim
aperte otvoreno
appello, 1. (+ak. +ak.) nazivati (nekoga nečim)
aqua, -ae, f. voda

ara, -ae, f. žrtvenik
 arbitrium, -ii, n. sud, odluka
 arbitrator, 1. misliti, smatrati
 arbor, -oris, f. drvo
 ardeo, 2., arsi, arsurus gorjeti, raspaliti se
 argenteus, 3 srebrni
 argentum, -i, n. srebro
 arguo, 3., -ui, očitovati, tvrditi
 arma, -orum, n. oružje
 ars, artis, f. umjetnost
 artus, -us, m. zglob
 aspectus, -us, m. pogled, izgled, pojava
 aspicio, 3. -spexi, -spectum pogledati, uočiti
 astrum, -i, n. zvijezda
 ater, -tra, -trum crn
 auctor, -oris, m. tvorac
 auctoritas, -atis, f. ugled, nagovaranje
 audacia, -ae, f. odvažnost, hrabrost
 audax, -acis odvažan
 audio, 4. slušati, čuti
 augeo, 2., auxi, auctum uvećati, obogatiti
 aura, -ae, f. zrak
 aureus, 3 zlatan
 auris, -is, f. uho
 aurora, -ae, f. zora
 aurum, -i, n. zlato
 autumnus, -i, m. jesen
 auxilium, -ii, n. pomoć; u pl. pomoćne čete
 avaritia, -ae, f. lakomost, pohlepa

B

barba, -ae, f. brada
 barbarus, -i, m. barbar
 beatus, 3 blažen
 bellicosus, 3 ratoboran
 bello, 1. ratovati
 bellum, -i, n. rat
 bene dobro
 beneficium, -ii, n. dobročinstvo, usluga; počast
 benignus, 3 dobroćudan
 brevis, -e kratak

C

cado, 3., cecidi, casum pasti
 caedes, -is, f. ubojstvo, pokolj
 caedo, 3., cecidi, caesum sjeći, ubiti
 caelum, -i, n. nebo
 calamitas, -atis, f. nesreća, šteta, poraz
 campus, -i, m. polje
 candidus, 3 bijel
 canis, -is, m. pas
 cano, 3., cecini, cantatum pjevati
 canto, 1. pjevati
 capillus, -i, m. kosa, vlas
 capio, 3., cepi, captum uzeti, osvojiti
 caput, -itis, n. glava, vrh
 carmen, -inis, n. pjesma
 carus, 3 drag
 castra, -orum, n. tabor, utvrda
 casus, -us, m. pad, padež, slučaj

causa, -ae, f. uzrok, razlog, predmet
cedo, 3., cessi, cessum ići, odlaziti
celeber, -bris, -bre slavan
celebro, 1. slaviti
celer, -eris, -ere brz
cena, -ae, f. večera
censeo, 2. -sui, -sum procijeniti, smatrati, odlučiti
cerno, 3., crevi, cretum vidjeti, opaziti
certamen, -inis, n. borba, nadmetanje
certus, 3 pouzdan
ceteri, -ae, -a drugi, ostali
cibus, -i, m. hrana
cingo, 3. -nxi, -nctum opasati, ograditi, opkoliti
cinis, -eris, m. prah, pepeo
circulus, -i, m. krug, društvo
civilis, -e građanski
civis, -is, m. građanin
civitas, -atis, f. grad, država
clamo, 1. vikati
clamor, -oris, m. vika
clarus, 3 slavan, jasan
classis, -is, f. brodovlje, razred
claudio, 3., clausi, clausum zatvoriti, zakloniti
clivus, -i, m. brežuljak
cogito, 1. smatrati, misliti
cognosco, 3., cognovi, cognitum spoznati
cogo, 3., coëgi, coactum skupiti, prisiliti
collum, -i, n. vrat
colo, 3., colui, cultum štovati, obrađivati
coma, -ae, f. kosa

comes, -itis, m. i f. pratilac
communis, -e zajednički
compello, 3. -puli, -pulsum natjerati
compono, 3. -posui, -positum sastaviti
comprehendo (comprendo), 3., -prehendi, -prehensum
skupiti, zgrabiti, razumjeti
concordia, -ae, f. sloga
concursum, -us, m. strka
condo, 3, -didi, -ditum osnovati, skrivati
congregior, 3., gressus sum sastati se
coniugium, -ii, n. brak
coniuratio, -onis, f. urota
coniux (coniunx), -ugis, m. i f. suprug, supruga
conor, 1. pokušati
conservo, 1. sačuvati, spasiti
consilium, -ii, n. odluka, savjet, namjera
construo, 3., -struxi, -structum sagraditi, napraviti
consuetudo, -inis, f. navika, običaj
consul, -ulis, m. konzul
consumo, 3., -sumpsi, -sumptum uporabiti, potrošiti,
uništiti; pas. poginuti, nestati
convenio, 4., -veni, -ventum skupiti se
copia, -ae, f. obilje, pl. čete
copiosus, 3 obilat
cor, cordis, n. srce
cornu, -us, n. rog
corpus, -oris, n. tijelo
corrumpo, 3., -rupi, -ruptum uništavati; podmititi
corruptio, -onis, f. podmićivanje, kvarenje
cotidianus, 3 svakidašnji

cotidie svakodnevno
 cras sutra
 credo, 3., -didi, -ditum povjeriti, vjerovati
 cremo, 1. paliti
 creo, 1. stvarati, rađati
 cresco, 3., crevi, cretum rasti
 crimen, -inis, n. zločin, zlodjelo
 crinis, -is, m. kosa
 culmen, -inis, n. vrh
 cultus, -us, m. obrazovanje, nošnja
 cupiditas, -atis, f. želja, pohlepa
 cupido, -inis, f. želja, ljubav
 cupio, 3., -ivi(ii), -itum željeti
 cur zašto
 cura, -ae, f. briga
 curo, 1. brinuti se, liječiti
 curro, 3., cucurri, cursum trčati
 currus, -us, m. kola
 cursus, -us, m. tijek
 custos, -odis, m. i f. stražar, čuvar

D

damnum, -i, n. šteta, gubitak, poraz
 dea, -ae, f. božica
 debeo, 2., -ui, -itum trebati, morati
 decerno, 3., -crevi, -cretum odlučiti
 decet, 2., decuit dolikuje
 declaro, 1. razjasniti, proglasiti
 decretum, -i, n. odluka
 decus, -oris, n. ukras, nakit, ljepota

defendo, 3., -fendi, -fensum braniti
 deinde zatim
 delecto, 1. razveseliti
 deleo, 2., -evi, -etum razoriti
 dens, dentis, m. zub
 depono, 3. -posui, positum odlagati
 desidero, 1. željeti
 desino, 3., -sii, -situm prestatiti
 deus, -i, m. bog
 dico, 3., dixi, dictum govoriti, reći
 dies, -ei, m. i f. dan, rok
 digitus, -i, m. prst
 dignitas, -atis, f. dostojanstvo
 dignus, 3 dostojan
 diligens, -entis marljiv
 diligentia, -ae, f. marljivost
 dimico, 1. boriti se
 dimitto, 3., -misi, -misum raspustiti, ostaviti
 discedo, 3., -cessi, -cessum odustati, otići
 disciplina, -ae, f. red
 discipulus, -i, m. učenik
 disco, 3., didici učiti
 discordia, -ae, f. nesloga, razdor
 diu dugo
 diversus, 3 različit
 dives, -itis bogat
 divido, 3., -visi, -visum dijeliti
 dividuus, 3 razdijeljen
 divitiae, -arum, f. bogatstvo
 divus, 3 božanski

do, 1., dedi, datum davati, dati
doceo, 2., docui, doctum poučavati
dolor, -oris, m. bol, žalost, nevolja
dolus, -i, m. prijevara, zamka
domesticus, 3. domaći
dominatio, -onis, f. vlast
dominus, -i, m. gospodar, vlasnik
domo, 1. -ui, -itum pokoriti, pobijediti
dono, 1. darivati
donum, -i, n. dar
dormio, 4. spavati
dubito, 1. sumnjati, dvojiti
dubium, -ii, n. sumnja, dvojba
duco, 3., duxi, ductum voditi
dulcis, -e sladak
durus, 3. tvrd, grub, strog
dux, ducis, m. vojskovođa

E

educo, 1. odgojiti
effigies, -ei, f. lik, kip, prikaza
egens, -entis siromašan
egredior, 3., -gressus sum izlaziti, izaći
eloquentia, -ae, f. rječitost
emo, 3., emi, emptum kupovati
epistula, -ae, f. pismo
eques, -itis, m. konjanik, vitez
equus, -i, m. konj
erro, 1. lutati, griješiti
error, -oris, m. pogreška, lutanje

eruditio, -onis, f. obrazovanost
eruditus, 3. obrazovan
etiam i, također
eventus, -us, m. događaj
exemplar, -aris, n. primjer, uzor
exemplum, -i, n. primjer
exerceo, 2., -cui, citum vježbati, baviti se (+ak.)
exercitatio, -onis, f. vježba
exercitus, -us, m. vojska
exigo, 3. ěgi, actum protjerati, zahtijevati
existimo, 1. smatrati, misliti
exitium, -ii, n. propast
exitus, -us, m. izlazak; smrt, svršetak
expello, 3. -puli, -pulsum otjerati
exsilium, -ii, n. progonstvo
exspecto, 1. očekivati; željeti

F

fabula, -ae, f. priča
facies, -iei, f. vanjština, izgled, oblik, lice, ljepota
facinus, -oris, n. čin, djelo; zločin, nedjelo
facio, 3., feci, factum činiti, raditi
factio, -onis, f. radnja; politička stranka
fallo, 3., fefelli, (deceptum) varati
falsus, 3. lažan
fama, -ae, f. glasina
fames, -is, f. glad
familia, -ae, f. obitelj
familiaris, -e obiteljski, poznat, prijateljski
famosus, 3. slavan; na zlu glasu

fatalis, -e koban, sudbonosan
 fatum, -i, n. kob, sudbina
 felicitas, -atis, f. sreća
 felix, -cis sretan
 femina, -ae, f. žena
 fera, -ae, f. zvijer
 fere gotovo
 ferox, -ocis hrabar, divlji, ratoboran
 ferreus, 3 željezan
 ferrum, -i, n. željezo
 festus, 3 svečan
 fidelis, -e vjeran
 fides, -ei, f. vjera
 filia, -ae, f. kći
 filius, -ii, m. sin
 fingo, 3., finxi, fictum stvarati; izmišljati; urediti
 finio, 4. ograničiti, odrediti, dovršiti
 finis, -is, m. granica, kraj
 firmo, 1. utvrditi, pojačati
 flamma, -ae, f. plamen, vatra
 fleo, 2., flevi, fletum plakati
 floreo, 2., -ui cvasti
 flos, floris, m. cvijet; ukras
 flumen, -inis, n. rijeka
 fluo, 3., -xi, -xum teći
 fluvius, -ii, m. rijeka
 focus, -i, m. ognjište
 foedus, -eris, n. savez, ugovor
 forma, -ae, f. oblik, izgled, ljepota
 fortasse možda

forte slučajno
 fortis, -e jak, snažan
 fortuna, -ae, f. sudbina, sreća
 forum, -i, n. trg
 fossa, -ae, f. jarak
 frango, 3., fregi, fractum slomiti, razbiti, svladati
 frater, -tris, m. brat
 frequens, -entis mnogobrojan
 frequento, 1. često posjećivati
 frigidus, 3 hladan
 frons, -ntis, f. čelo
 fructus, -us, m. plod
 frumentum, -i, n. žito, hrana
 fugio, 3., fugi (fugiturus) bježati
 fulmen, -inis, n. grom, munja
 funus, -eris, n. pogreb
 fur, furis, m./f. kradljivac
 furor, -oris, m. bijes

G

gaudium, -ii, n. radost, veselje
 gelu, -us, n. led
 gemino, 1. podvostručiti
 genitor, -oris, m. otac
 gens, gentis, f. pleme, narod
 genu, -us, n. koljeno
 genus, -eris, n. rod, pleme, narod
 gero, 3., gessi, gestum nositi, bellum gerere ratovati
 gigno, 3., genui, genitum roditi
 gladius, -ii, m. mač

gloria, -ae, f. slava
gradior, 3., gressus sum ići, koračati
gradus, -us, m. korak; stupanj
gratus, 3 drag, mio
gravis, -e težak, žestok, strašan
grex, gregis, m. stado
guberno, 1. upravljati
gustus, -us, m. ukus

H

habeo, 2., habui, habitum imati; smatrati
habito, 1. naseljavati
habitus, -us, m. držanje, stav, izgled; mišljenje
haud ne baš
hiems, hiemis, f. zima
historia, -ae, f. povijest
hodie danas
homo, -inis, m. čovjek
honestus, 3 častan
honor, -oris, m. čast, služba
honoro, 1. počastiti, nagraditi
hora, -ae, f. sat, vrijeme, doba
horrendus, 3 užasan
horribilis, -e grozan
hortor, 1. poticati
hortus, -i, m. vrt
hostis, -is, m. neprijatelj
humanus, 3 ljudski
humus, -i, f. zemlja, tlo

I

iaceo, 2., -ui, -iturus ležati, spavati; pasti
iacio, 3., ieci, iactum baciti
iam već
ianua, -ae, f. vrata
ignis, -is, m. vatra
ignoro, 1. ne znati, ne poznavati
imago, -inis, f. slika, podzemna sjena, predodžba
imber, imbris, m. kiša, pljusak
immo dapače
immortalis, -e besmrtn, supst. besmrtnik, bog
impedio, 4. priječiti, sprječavati, zadržavati
imperator, -oris, m. zapovjednik, vladar, car
imperium, -ii, n. vlast, carstvo
impero, 1. zapovijedati
impetus, -us, m. udarac, navala, napad
impugno, 1. napasti
inanis, -e prazan; supst. prazan prostor, zrak
incendo, 3., -ndi, -nsum upaliti, raspaliti
incipio, 3., -cepi, -ceptum početi
incito, 1. poticati
incola, -ae, m. stanovnik
incolo, 3., -colui, -cultum naseljavati
industria, -ae, f. marljivost
infans, -antis, m. dijete
inferus, 3 donji
ingenium, -ii, n. čud, svojstvo, duh
ingens, -entis golem
ingredior, 3., -gressus sum ući; navaliti
inimicus, -i, m. neprijatelj

initium, -ii, n. početak
 iniuria, -ae, f. nepravda
 iniussu bez zapovijedi
 iniustus, 3 nepravedan
 inopia, -ae, f. oskudica
 insidiae, -arum, f. zasjeda
 instituo, 3., -stitui, -stitutum unijeti, prirediti, podići, ustanoviti
 instruo, 3., -struxi, -structum urediti, pripremiti
 insula, -ae, f. otok
 intellego, 3., -lexi, -lectum opaziti, vidjeti, razumjeti
 interficio, 3., -feci, -fectum ubiti
 interrogo, 1. pitati, zvati na sud
 intro, 1. ulaziti
 invado, 3., -vasi, -vasum provaliti u, navaliti na
 invenio, 4. -veni, -ventum pronaći
 invidia, -ae, f. zavist
 iocor, 1. šaliti se
 ira, -ae, f. bijes
 irascor, 3. ljutiti se
 iratus, 3 ljut
 ita tako
 irrito, 1. podbadati, razljutiti
 iubeo, 2., iussi, iussum zapovijedati
 iucundus, 3. ugodan, sladak
 iudex, -icis, m. sudac
 iudicium, -ii, n. sud
 iudico, 1. suditi
 iuro, 1. zakleti se, prisegnuti
 ius, iuris, n. pravo

iussu po zapovijedi
 iustitia, -ae, f. pravednost
 iustus, 3 pravedan
 iuvenis, -is, m. mladić
 iuventus, -utis, f. mladost
 iuvo, 1., iuvi, iutum (iuvaturus) (+ak.) pomagati

L

labor, -oris, m. posao
 laevus, 3 lijevi
 laboro, 1. raditi, mučiti se
 lac, lactis, n. mlijeko
 lacrima, -ae, f. suza
 laetus, 3 veseo, radostan
 lapis, -idis, m. kamen
 lapsus, -us, m. pogreška, pad
 latus, 3 širok
 laudo, 1. hvaliti
 lectus, -i, m. krevet
 legatus, -i, m. poslanik
 legio, -onis, f. legija
 lego, 3., legi, lectum čitati, skupljati
 levis, -e lak
 levo, 1. dići; odmoriti, olakšati
 lex, legis, f. zakon
 libenter rado
 liber, -bri, m. knjiga
 liber, -era, -erum slobodan
 liberi, -orum, m. djeca
 libertas, -atis, f. sloboda

libido, -inis, f. strast, požuda
licentia, -ae, f. sloboda, dopuštenje
licet, 2., licuit, (licitum est) dopušteno je
lignum, -i, n. drvo
limen, -inis, n. prag
limes, -itis, m. granica, međa
lingua, -ae, f. jezik
lis, litis, f. rasprava, svađa, parnica
litus, -oris, n. obala
loco, 1. smjestiti
locus, -i, m. mjesto
longus, 3 dugačak, dug
loquor, 3., locutus sum govoriti
ludo, 3. -si, -sum igrati se
ludus, -i, m. igra
lumen, -inis, n. svjetlo
luna, -ae, f. mjesec, mjesečina
lupus, -i, m. vuk
lux, lucis, f. svjetlo, dan, život

M

magis više
magister, -stri, m. učitelj
magistratus, -us, m. magistrat, državni činovnik
magnitudo, -inis, f. veličina
maiores, -um, m. pretci
malum, -i, n. zlo, nesreća, nevolja
mane ujutro
maneo, 2., mansi, mansum ostati
manus, -us, f. ruka, gomila, četa

mare, -is, n. more
maritimus, 3 morski
maritus, -i, m. suprug
mater, -tris, f. majka
matrimonium, -ii, n. brak
matrona, -ae, f. gospođa
maturo, 1. dozrijevati, požuriti se
maturus, 3 zreo
medicus, -i, m. liječnik
meditor, 1. razmišljati, smišljati
medius, 3 srednji
membrum, -i, n. ud, dio tijela; član
memoria, -ae, f. pamet, pamćenje
memoro, 1. spominjati, podsjećati
mens, mentis, f. duša, um, razum, misao, srce
mereo, 2., -rui, -itum steći, dobiti
meritum, -i, n. zasluga
metuo, 3, -ui bojati se, oklijevati
metus, -us, m. strah
miles, -itis, m. vojnik
militia, -ae, f. vojska
minuo, 3., -ui, -utum umanjiti
mirabilis, -e čudan
miraculum, -i, n. čudo
miror, 1. čuditi se
misceo, 2., miscui, mixtum (mistum) miješati
miser, -era, -erum jadan
miseria, -ae, f. jad, nesreća
mitto, 3., misi, missum slati
mobilis, -e pokretan, pokretljiv

modus, -i, m. mjera, pravilo, način
 moenia, -ium, n. zidine
 moneo, 2., -ui, -itum opominjati
 mons, montis, m. planina, gora
 monstro, 1. pokazivati
 monstrum, -i, n. neman
 monumentum, -i, n. spomenik
 morbus, -i, m. bolest
 morior, 3., mortuus sum umrijeti
 mors, mortis, f. smrt
 mortalis, -e smrtan
 mos, moris, m. običaj
 motus, -us, m. pokret, micanje
 moveo, 2., movi, motum micati, pokretati
 mox doskora
 mulier, -eris, f. žena
 multitudo, -inis, f. mnoštvo
 mundus, -i, m. svijet
 munus, -eris, n. rad, posao; poklon; žrtva, žrtveni dar
 murus, -i, m. zid
 mutatio, -onis, f. promjena
 muto, 1. mijenjati

N

nam naime
 narratio, -onis, f. pripovijedanje
 narro, 1. pripovijedati
 nascor, 3., natus sum roditi se
 natalis, -e rođen, rodni
 nato, 1. plivati

natura, -ae, f. priroda
 naturalis, -e prirodan
 nauta, -ae, m. mornar
 navalis, -e morski
 navigo, 1. ploviti
 navis, -is, f. lađa
 necessarius, 3 potreban
 necessitas, -atis, f. potreba, nužda
 neco, 1. ubiti
 nego, 1. nijekati, poricati
 negotium, -ii, n. posao, napor
 nepos, -otis, m. unuk; nećak
 nescio, 4., -ii (-ivi), -itum ne znati
 nex, necis, f. nasilna smrt, ubojstvo
 nimis previše
 niteo, 2. -ui sjajiti se, svjetliti se
 nobilis, -e plemenit
 noceo, 2., nocui, noctum škoditi
 nocte noću
 nomen, -inis, n. ime
 nondum još ne
 nosco, 3., novi, notum upoznati, saznati
 noto, 1. bilježiti, opažati
 notus, 3 poznat
 nox, noctis, f. noć
 nubes, -is, f. oblak; nesreća
 numerus, -i, m. broj
 numquam nikada
 nunc sada
 nuntio, 1. javiti

nuntius, -ii, m. glasnik

nutrio, 4. hraniti

O

obliviscor, 3., oblitus sum zaboraviti, ne mariti

obscurus, 3 tajan, skriven

occido, 3., -idi, -isum ubiti

occupo, 1. osvojiti

oculus, -i, m. oko

odium, -ii, n. mržnja

offendo, 3., -di, -sum uvrijediti (se)

officium, -ii, n. dužnost

olim nekoć, nekad

omnis, -e svaki, sav

opinio, -onis, f. mišljenje

oppidum, -i, n. utvrda, grad

oppugno, 1. napadati

(ops), opis, f. snaga, pomoć; pl. imetak, vojska

opto, 1. željeti

opus, -eris, n. djelo

ora, -ae, f. obala

oratio, -onis, f. govor, proza

orator, -oris, m. govornik

orbis, -is, m. krug; orbis terrarum svijet

ordo, -inis, m. red, stalež

origo, -inis, f. začetak, podrijetlo

orior, 4., ortus sum dizati se, roditi se

ornamentum, -i, n. ukras, nakit

ornatus, -us, m. ukras, nakit

orno, 1. krasiti

os, oris, n. usta, lice, ušće

os, ossis, n. kost

otium, -ii, n. dokolica, slobodno vrijeme

P

palam javno

palus, -udis, f. močvara

par, paris jednak

paratus, 3 spreman

parens, -ntis, m. i f. roditelj

pareo, 2., -ui pokoravati se

paries, -etis, m. zid

pario, 3., peperi, partum rađati

paro, 1. spremati

pars, partis, f. dio, strana

passer, -eris, m. vrabac

pateo, 2., -ui biti otvoren

pater, -tris, m. otac; patres conscripti senatori

patientia, -ae, f. strpljenje

patior, 3., passus sum trpjeti

patria, -ae, f. domovina

pauci, -ae, -a malo, nekolicina

pauper, -eris siromašan

pax, pacis, f. mir

pectus, -oris, n. srce

pecunia, -ae, f. imovina, imetak, novac

pecus, -oris, n. stoka

pelagus, -i, n. more

pellis, -is, f. koža, krzno

pello, 3., pepuli, pulsum lupati, potisnuti, prognati

perdo, 3., -didi, -ditum uništiti, razoriti
 periculum, -i, n. opasnost
 peritus, 3 (+gen.) iskusan, vješt
 permitto, 3. -misi, -missum dopustiti
 pernicies, -ei, f. propast
 perpetuus, 3 neprekidan, stalan
 pertineo, 2., -tinui ticati se
 pes, pedis, m. noga
 petitio, -onis, f. traženje
 peto, 3., -ivi (ii), -itum tražiti
 pietas, -atis, f. pobožnost
 pius, 3 pobožan
 placeo, 2., -ui, -itum svidjeti se
 plebs, plebis, f. puk
 plenus, 3 pun
 plerique, 3 većina, mnoštvo
 poena, -ae, f. kazna
 poëta, -ae, m. pjesnik
 polliceor, 2., -citus sum obećavati
 pono, 3., posui, positum staviti, postaviti
 pons, pontis, m. most
 pontus, -i, m. more
 popularis, -e narodni, pučki
 populus, -i, m. narod
 porta, -ae, f. vrata
 porto, 1. nositi
 portus, -us, m. luka
 posco, 3., poposci (postulatum) tražiti, istraživati
 possideo, 2., -sedi, -sessum posjedovati
 postea poslije

poster, -orum, m. potomci
 posterus, 3 sljedeći
 postremo napokon
 postulo, 1. zahtijevati
 potentia, -ae, f. moć
 potestas, -atis, f. moć, vlast
 praebeo, 2., -ui, -itum pružiti
 praeclarus, 3 predivan
 praedium, -ii, n. plijen
 praemium, -ii, n. nagrada, odlikovanje
 praesidium, -ii, n. zaštita, obrana; straža
 praetexta, -ae, f. preteksta, grimizom obrubljena toga
 pravus, 3 kriv, izopačen
 precor, 1. moliti (se)
 premo, 3., pressi, pressum tiskati, mučiti
 pretiosus, 3 skupocjen
 pretium, -ii, n. cijena
 primum prvo, najprije
 princeps, -cipis, m. prvak, vladar
 privatus, 3. osoban, privatn
 privo, 1. lišiti, ostaviti bez nečega
 proelium, -ii, n. bitka, boj
 proficiscor, 3., -fectus sum putovati, poći
 progenies, -ei, f. potomstvo
 prohibeo, 2. -ui, -itum sprječavati, braniti
 proles, -is, f. naraštaj, potomak
 provideo, 2., -vidi, -visum predviđati; pobrinuti se za nešto
 provincia, -ae, f. pokrajina
 prudens, -ntis mudar

publicus, 3 javan
pudor, -oris, m. stid
puella, -ae, f. djevojka
puer, -eri, m. dječak
pugna, -ae, f. bitka
pugno, 1. boriti se
pulcher, -chra, -chrum lijep
punio, 4. kažnjavati
puppis, -is, f. lađa
purus, 3 čist, bistar
puto, 1. smatrati, misliti

Q

quaero, 3., -sivi, -situm tražiti, pitati
queo, 4. -ivi (-ii), itum moći
queror, 3., questus sum tugovati; tužiti se na
quies, -etis, f. mir, počinak
quiesco, 3., quievi, quietum počinuti
quoque i, također

R

radix, -icis, f. korijen; podnožje
rapidus, 3 brz
rapina, -ae, f. otimačina, pljačka
rapio, 3., rapui, raptum otimati
rarus, 3 rijedak
ratio, -onis, f. račun, popis; razum, mišljenje
recens, -entis mlad, nov
reddo, 3. -didi, -ditum vraćati
regalis, -e kraljevski

regina, -ae, f. kraljica
regio, -onis, f. kraj, područje
regno, 1. kraljevati
regnum, -i, n. kraljevstvo; vlast
rego, 3., rexi, rectum upravljati
regula, -ae, f. pravilo
relinquo, 3., -liqui, -lictum ostaviti
reliquiae, -arum, f. ostatak
reliquus, 3 ostali, preostali
remotus, 3 udaljen
reor, 2., ratus sum misliti, držati, cijeniti
repello, 3., repuli (reppuli), repulsum odbiti
repeto, 3., petivi (petii), petitum vratiti se, ponovno
osvojiti, obnoviti
requies, -etis, f. mir, odmor, počinak
res, rei, f. stvar; res publica država
respondeo, 2., -spondi, -sponsum odgovarati
reus, -i, m. optuženik, krivac
rex, regis, m. kralj
rideo, 2., risi, risum smijati se, podrugivati se
ripa, -ae, f. obala
rogo, 1. pitati, zamoliti
rogus, -i, m. lomača
rumor, -oris, m. šum, žamor, glas, glasina
rursus natrag, opet
rus, ruris, n. selo
rusticus, 3 seoski, seljački; supst. seljak

S

sacer, -cra, -crum svet

sacro, 1. posvetiti
 saeculum, -i, n. stoljeće
 saepe često
 saevio, 4. bjesniti
 sagitta, -ae, f. strijela
 saluber, -bris, -bre zdrav
 salus, -utis, f. zdravlje, spas
 salvus, 3 spašen, zdrav, čitav
 sanctus, 3 svet, častan
 sanguis, -inis, m. krv
 sanus, 3 zdrav
 sapiens, -entis pametan, mudar
 sapientia, -ae, f. mudrost
 satis dovoljno
 saxum -i, n. stijena, kamen
 scelus, -eris, n. zločin
 scientia, -ae, f. znanje
 scio, 4. znati
 scribo, 3., scripsi, scriptum pisati
 scriptor, -oris, m. pisac
 seco, 1., secui, sectum sjeći, dijeliti
 sedeo, 2., sedi, sessum sjediti
 sedes, -is, f. sjedište, stolac; boravište, mjesto
 seditio, -onis, f. pobuna, ustanak, razdor
 semen, -inis, n. sjeme; rod
 semper uvijek
 senatus, -us, m. senat
 senectus, -utis, f. starost
 sententia, -ae, f. mišljenje; rečenica
 sentio, 4. osjećati

separo, 1. rastaviti
 sepelio, 4., -pelivi (-pelii), -pultum pokopati
 sepulcrum, -i, n. grob
 sequor, 3., -cutus sum slijediti
 serius, 3 ozbiljan
 sermo, -onis, m. razgovor; govor; jezik
 sero kasno
 sero, 3. sevi, satum posijati, saditi
 servio, 4. robovati
 servo, 1. čuvati
 servus, -i, m. rob
 significo, 1. dati znak, nagovijestiti
 signum, -i, n. znak
 silentium, -ii, n. tišina
 sileo, 2., -ui šutjeti
 silva, -ae, f. šuma
 simulacrum, -i, n. kip
 sino, 3., sivi, situm dopustiti
 sinus, -us, m. nabor, zaljev
 socius, -ii, m. saveznik, drug
 sol, solis, m. sunce
 sollemnis, -e svečan
 solum, -i, n. tlo
 solvo, 3., solvi, solutum riješiti, izbaviti, otvoriti
 somnus, -i, m. san
 sono, 1., -ui, -itum zvečati, siktati
 soror, -oris, f. sestra
 sors, sortis, f. ždrijeb, kocka, sudbina
 spatium, -ii, n. prostor, mjesto
 spectaculum, -i, n. prizor

spero, 1. očekivati, nadati se
spes, -ei, f. nada
statim odmah
statua, -ae, f. kip
status, -us, m. stajanje, položaj, stanje
stella, -ae, f. zvijezda
sterno, 3., stravi, stratum prostrijeti
stimulo, 1. potaknuti
sto, 1., steti, (statum), staturus stajati, stati
subito iznenada
sumo, 3., sumpsi, sumptum uzeti, prisvojiti
superbus, 3 ohol
superus, 3 gornji
supplicium, -ii, n. ponizna molba; smrtna kazna;
mučenje, žrtva
sustineo, 2., tinui, tentum zaustaviti, podupirati

T

taceo, 2., -ui, -itum šutjeti
tango, 3., tetigi, tactum dotaknuti
tectum, -i, n. krov
tego, 3., texi, tectum pokriti
tellus, -uris, f. zemlja, tlo
telum, -i, n. strelica
tempestas, -atis, f. oluja
templum, -i, n. hram
tempto, 1. pokušati, iskušati
tempus, -oris, n. vrijeme
tendo, 3., tetendi, tentum (tensum) napinjati, pružati
teneo, 2., tenui, tentum držati, imati

terra, -ae, f. zemlja
testamentum, -i, n. oporuka
testis, -is, m. svjedok
timeo, 2., -ui bojati se
timidus, 3 plašljiv
timor, -oris, m. strah
titulus, -i, m. natpis, naslov
toga, -ae, f. toga
tollo, 3., sustuli, sublatum dizati, dići, istaknuti, uzvisiti
trado, 3., -didi, -ditum pripovijedati, predati
traho, 3., traxi, tractum vući
tranquillus, 3 miran
tremo, 3., -ui tresti se, drhtati
tremor, -oris, m. drhtanje, strah
trepido, 1. biti uzrujan
tribunus, -i, m. tribun
tristis, -e tužan, nesretan
tristitia, -ae, f. žalost, tuga
tum tada
tumulus, -i, m. brežuljak
tunc tada
tunica, -ae, f. tunika
turba, -ae, f. gomila
turbo, 1. uzburkati, uznemiriti

U

ultio, -onis, f. osveta, kazna
umbra, -ae, f. sjena, hlad; pl. podzemni svijet
umerus, -i, m. rame
unda, -ae, f. val, voda

universus, 3 sav
 urbs, urbis, f. grad
 uro, 3., ussi, ustum žeći, paliti; mučiti
 utilis, -e koristan
 utilitas, -atis, f. korist
 utor, 3., usus sum (+abl.) koristiti se
 uxor, -oris, f. žena, supruga

V

vaco, 1. biti prazan
 vacuus, 3 prazan
 vagor, 1. lutati
 valeo, 2., -ui, -iturus biti jak, biti zdrav
 vallis, -is, f. dolina
 vanus, 3 prazan, šupalj, isprazan
 varius, 3 različit
 vates, -is, m. i f. prorok, vrač, pjesnik
 vehemens, -ntis žestok, vatren, odlučan
 veho, 3., vexi, vectum voziti
 velo, 1. pokriti
 velox, ocis hitar, brz
 vendo, 3., -didi, -ditum prodavati, prodati
 venio, 4., veni, ventum dolaziti, doći
 ventus, -i, m. vjetar
 ver, veris, n. proljeće
 verbum, -i, n. riječ
 vereor, 2., -itus sum bojati se, poštovati
 veritas, -atis, f. istina
 versus, -us, m. redak; vrsta; stih
 verto, 3., -ti, -sum okretati

verus, 3 istinit
 vesper, -eri, m. večer
 vestigium, -ii, n. trag
 vestimentum, -i, n. odjeća
 vestio, 4. odijevati
 vestis, -is, f. odijelo, haljina
 vestitus, -us, m. odijelo
 veteranus, -i, m. stari vojnik
 veto, 1., -tui, -titum zabraniti
 vetustas, -atis, f. starina
 via, -ae, f. cesta, put, ulica
 vibro, 1. mahati, tresti, vitlati
 vicinus, 3 susjedni, blizak
 vicinus, -i, m. susjed
 victor, -oris, m. pobjednik
 victoria, -ae, f. pobjeda
 victus, -us, m. hrana
 vicus, -i, m. selo
 video, 2., vidi, visum vidjeti
 vigeo, 2, -ui jačati
 vigilia, -ae, f. bdijenje, budnost; u pl. noćne straže
 villa, -ae, f. kuća
 vinco, 3., vici, victum pobijediti
 vinculum, -i, n. uže, konopac; u pl. okovi, tamnica
 vinum, -i, n. vino
 vir, viri, m. muškarac, muž
 virgo, -inis, f. djevojka
 virilis, -e muževan, muški
 virtus, -utis, f. hrabrost, vrlina
 virus, -i, n. otrov

viso, 3., visi, visum posjetiti
visus, -us, m. viđenje, pogled
vita, -ae, f. život
vito, 1. kloniti se, izbjegavati
vivo, 3., vixi, victurus živjeti
vivus, 3 živ
vix jedva
vocabulum, -i, n. riječ
voco, 1. zvati
volo, 1. letjeti
volumen, -inis, n. zavoj; knjiga, spis
voluntas, -atis, f. volja, želja, mišljenje
votum, -i, n. želja; zavjet
voveo, 2., vovi, votum zavjetovati, obećati; željeti
vox, vocis, f. glas, izraz
vulgus, -i, n. puk, svjetina
vulnus, -eris, n. rana
vultus, -us, m. lice, pogled

8.2.1. Popis ostalih riječi čije značenje pristupnik treba znati

Imenice (češće iznimke)

bos, caro, iter, nix, senex, vis, Iuppiter, domus

Pridjevi

facilis, difficilis, similis, dissimilis, humilis, gracilis

bonus, malus, parvus, magnus, multus

novus, vetus

iuvenis, senex

extremus, proximus

Zamjenice

ego, tu, nos, vos

sui

suus

meus, tuus, noster, vester

hic, iste, ille, ipse, is, idem

qui

quis

nemo, nihil

aliqui

aliquis

Zamjenički pridjevi

unus, solus, totus, ullus, uter, neuter, alter, nullus, uterque, alius

Korelativne zamjenice, pridjevi i zamjenički prilozi

qualis, talis

quantus, tantus

quot, tot

ubi, ibi, hîc

unde, undique, inde, hinc

quo, eo, huc

qua, ea, hac

quando, nunc, tum, tunc, olim

quam, tam

ut, quomodo, ita, sic

Brojevi

od *unus* do *centum, mille*

od *primus* do *decimus*

Prijedlozi s akuzativom

ad, adversus, ante, apud, circa, contra, extra, inter, ob, per, post, prope, supra, trans

Prijedlozi s ablativom

a/ab, cum, de, e/ex, sine, pro

Prijedlozi s akuzativom i ablativom

in, sub, super

Prijedlozi s genitivom

causa, gratia

Glagoli

audeo, fido, gaudeo, soleo

sum i složenice (absุม, adsum, desum, possum, prosum)

fero i složenice (affero, aufero, confero, praefero, refero)

volo, nolo, malo

eo i složenice (abeo, adeo, exeo, intereo, pereo)

fio

coepi, memini, odi, inquam

Upitne čestice

-ne, num, utrum-an, nonne

Vežnici

et, -que, ac, atque, nec, neque

aut, vel, sive

sed, autem, tamen

ergo, igitur, itaque

ut, ubi, postquam, priusquam, antequam, dum, donec, cum

quia, quoniam, quando, quod, cum

ut, ne, neve, quo

ut, ut non, quin

si, nisi

etsi, quamquam, cum, licet, quamvis, ut

ut, sicut, quasi

8.3. Popis autora i tekstova koji mogu biti ispitivani u dijelu razumijevanja teksta

Razumijevanje teksta ispituje se na dvama tekstovima od kojih je jedan prozni, a drugi u stihu. Pritom je uvijek jedan od tih dvaju tekstova pristupnicima nepoznat, a drugi poznat.

Nepoznatim se smatra onaj tekst kojega pristupnici nisu čitali u sklopu obveznoga plana i programa, ali su im autori teksta poznati (v. 8.3.1.).

Poznatim se smatra onaj tekst iz odabranih odlomaka nekoga djela koje su pristupnici čitali u sklopu nastave (v. 8.3.2.).

8.3.1. Popis autora čiji se tekstovi mogu koristiti u dijelu ispita s nepoznatim tekstom

1. Gaius Iulius Caesar
2. Gaius Sallustius Crispus
3. Marcus Tullius Cicero
4. Publius Ovidius Naso
5. Publius Vergilius Maro
6. Gaius Valerius Catullus
7. Quintus Horatius Flaccus
8. Titus Livius
9. Marcus Valerius Martialis
10. Decimus Iunius Iuvenalis
11. Gaius Petronius Arbiter
12. Titus Maccius Plautus
13. Cornelius Tacitus

8.3.2. Popis odlomaka djela autora koji se mogu koristiti u dijelu ispita s poznatim tekstom:

PROZA

1. GAIUS IULIUS CAESAR:
De bello Gallico I, 1-8 (Galija u Cezarovo vrijeme) VI, 11-13, 16-18, 21-22 (običaji Gala i Germana)
2. MARCUS TULLIUS CICERO:
In Catilinam I, 1, 2, 3, 12, 13, 16
3. TITUS LIVIUS:
Ab Urbe condita XXII, 44, 46, 47, 49
(Drugi punski rat)
4. GAIUS PETRONIUS ARBITER:
Cena Trimalchionis 29, 34, 71 (opis kuće, gozbe i oporuka)
5. GAIUS SALLUSTIUS CRISPUS:
Bellum Catilinae 5
Bellum Iugurthinum 5

POEZIJA

1. PUBLIUS VERGILIUS MARO:
Aeneis I, 1-33 (invokacija), I, 613-632 (Eneja i Didona), II, 1-28 (Eneja priča o propasti Troje), II, 40-56 (Laokoontovo upozorenje), II, 199-227 (Laokoontova smrt), II, 268-297 (Enejin proročanski san)
2. PUBLIUS OVIDIUS NASO:
Metamorphoseon libri I, 89-150 (razdoblja svijeta), VIII, 183-235 (Dedal i Ikar), Tristia I,3 (posljednja noć u Rimu) IV,10 1-26 (pjesnikov životopis)
3. GAIUS VALERIUS CATULLUS:
Carmina: 2 (vrapčić), 3 (vrapčićeva smrt), 5 (vivamus, mea Lesbia, atque amemus), 8 (miser Catulle, desinas ineptire), 51 (ille mi par esse deo videtur), 70

(nulli se dicit mulier mea nubere malle), 72 (dicebas quondam solum te nosse Catullum), 85 (odi et amo)

4. QUINTUS HORATIUS FLACCUS:

Carmina: I,14 (o navis), I,37 (nunc est bibendum), III,9 (donec gratus eram tibi), III,30 (exegi monumentum)
Saturae: I,9 (ibam forte via sacra)

5. TITUS MACCIUS PLAUTUS:

Aulularia 1-27 (prolog)

8.4. Popis odabranih izreka i poslovice

Ovaj prilog sadrži popis izreka i poslovice koje pristupnik treba znati i koje mogu biti sadržaj ispitivanja na ispitu iz Latinskoga jezika na državnoj maturi. Podrazumijeva se da pristupnik razumije njihov kontekst i okolnosti u kojima je izreka ili poslovica primjenjiva danas. Ako se radi o izrekama koje su citati nekoga autora propisanoga programom, od pristupnika se, osim razumijevanja značenja i upotrebe, očekuje da ih prepozna kao citate i zna tko je njihov autor.

1. A limine.
2. A priori.
3. Ab initio.
4. Ab ovo usque ad mala.
5. Ab ovo.
6. Ad acta.
7. Ad bestias.
8. Ad hoc.
9. Ad Kalendas Graecas.
10. Ad litteram.
11. Ad metalla.
12. Ad personam.
13. Ad rem.
14. Addenda et corrigenda.
15. Age, quod agis.
16. Alea iacta est.
17. Alma mater.
18. Aquila non capit muscas.
19. Arti musices.
20. Audaces fortuna iuvat.
21. Audiatur et altera pars.

22. Aurora Musis amica.	52. Exempli gratia.
23. Ave, Caesar (imperator), morituri te salutant.	53. Expressis verbis.
24. Bis dat, qui cito dat.	54. Fama volat, scripta manent.
25. Bona fide.	55. Festina lente.
26. Carpe diem.	56. Fiat iustitia, pereat mundus.
27. Casus belli.	57. Graecia capta ferum victorem cepit et artes intulit agresti Latio.
28. Ceterum censeo Carthaginem esse delendam.	58. Hannibal ad portas.
29. Circulus vitiosus.	59. Hic et nunc.
30. Condicio sine qua non.	60. Hic Rhodus, hic salta.
31. Contra bonos mores.	61. Hoc loco.
32. Coram publico.	62. Hoc sensu.
33. Corpus delicti.	63. Hodie mihi, cras tibi.
34. Cui bono?	64. Homo novus.
35. Cum grano salis.	65. Honores mutant mores.
36. De facto.	66. Honoris causa.
37. De gustibus non disputandum est.	67. Horribile visu.
38. De iure.	68. In absentia.
39. Deus ex machina.	69. In continuo.
40. Dignum laude virum Musa vetat mori.	70. In dubio pro reo.
41. Divide et impera.	71. In flagranti.
42. Dulce et decorum est pro patria mori.	72. In margine.
43. Duobus litigantibus tertius gaudet.	73. In medias res.
44. Eo ipso.	74. In memoriam.
45. Errare humanum est.	75. In praesentia.
46. Etiam tu, mi fili!	76. In silvam ligna ferre.
47. Ex abrupto.	77. In spe.
48. Ex aequo et bono.	78. Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim.
49. Ex lege.	79. Iniuriam qui facturus est, iam fecit.
50. Ex officio.	80. Inter nos.
51. Exegi monumentum aere perennius.	

81. Inter partes.
82. Inter vivos.
83. Ipse dixit.
84. Ipso facto.
85. Ipso iure.
86. Labor omnia vincit.
87. Laconica brevitās.
88. Lapsus calami.
89. Lapsus linguae.
90. Laudator temporis acti.
91. Lege artis.
92. Licentia poëtica.
93. Lupus in fabula.
94. Mala fide.
95. Manu propria.
96. Manus manum lavat.
97. Margaritas ante porcos.
98. Mel in ore, fel in corde.
99. Mens sana in corpore sano.
100. Modus vivendi.
101. Mortis causa.
102. Mutatis mutandis.
103. Naturalia non sunt turpia.
104. Ne quid nimis.
105. Nec Hercules contra duos.
106. Nihil agentī dies longus est.
107. Nihil obstat.
108. Noli turbare (tangere) circulos meos.
109. Nomina sunt odiosa.
110. Non bene pro toto libertas venditur auro.
111. Non omnis moriar.
112. Non plus ultra.
113. Non quis, sed quid.
114. Non sequitur.
115. Nosce te ipsum.
116. Nulla dies sine linea.
117. Nulla regula sine exceptione.
118. O tempora, o mores!
119. Obliti privatorum publica curate.
120. Omne vivum ex ovo.
121. Omnia preclara rara.
122. Pacta sunt servanda.
123. Panem et circenses.
124. Parce tempori.
125. Pars pro toto.
126. Per acclamationem.
127. Per aspera ad astra.
128. Periculum in mora.
129. Persona (non) grata.
130. Piscem natāre docēs.
131. Pleno titulo.
132. Pollice presso.
133. Pollice verso.
134. Post festum.
135. Post nubila Phoebus.
136. Primus inter pares.
137. Principiis obsta.
138. Pro domo sua.
139. Pro et contra.
140. Pro forma.

141. Quid pro quo.	164. Stricto sensu.
142. Qui tacet, consentire videtur.	165. Sua sponte.
143. Quidquid id est, timeo Danaos et dona ferentes.	166. Sub iudice.
144. Quod licet lovi, non licet bovi.	167. Sub poena.
145. Quod nocet, saepe docet.	168. Sub rosa.
146. Quorum (praesentia sufficit).	169. Sui generis.
147. Quot linguas calles, tot homines vales.	170. Sui iuris.
148. Quousque tandem?	171. Suum cuique.
149. Relata refero.	172. Tabula rasa.
150. Rem tene, verba sequuntur.	173. Tacite.
151. Repetitio est mater studiorum.	174. Tertium non datur.
152. Res nullius.	175. Testis unus, testis nullus.
153. Res, non verba.	176. Ubi tu Gaius, ego Gaia.
154. Ridendo dicere verum.	177. Urbi et orbi.
155. Sapienti sat.	178. Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.
156. Saxa loquuntur.	179. Vade mecum.
157. Sero venientibus ossa.	180. Varietas delectat.
158. Si duo faciunt idem, non est idem.	181. Venia docendi/legendi.
159. Si tacuisses, philosophus mansisses.	182. Vice versa.
160. Sine ira et studio.	183. Vis maior.
161. Sit tibi terra levis.	184. Volens, nolens.
162. Sit venia verbo.	185. Votum separatum.
163. Status (In statu) quo ante.	186. Vulpes pilum mutat, non mores.

8.5. Popis odabranih kratica

Ovaj popis sadrži sve kratice koje pristupnik treba znati i koje mogu biti sadržaj ispitivanja na ispitu iz Latinskoga jezika na državnoj maturi.

A. OSOBNA IMENA

1. A. – Aulus
2. App. – Appius
3. C. – Gaius
4. Cn. – Gnaeus
5. D. – Decimus
6. L. – Lucius
7. M. – Marcus
8. P. – Publius
9. Q. – Quintus
10. S. ili Sex. – Sextus
11. T. – Titus
12. Ti. ili Tib. – Tiberius

B. OSTALE KRATICE

1. a.a. – ad acta
2. add. – addenda
3. A. D. – anno Domini
4. a. m. – ante meridiem
5. aed. – aedilis
6. anon. – anonymus
7. app. – appendix
8. c. ili cap. – caput
9. cca. – circa
10. corr. – corrigenda

11. cos. – consul
12. dr.sc. – doctor scientiae
13. ed. – editor
14. e.g. – exempli gratia
15. etc. – et cetera
16. ex l. ili ex lib. – ex libris
17. f. – filius
18. ib. ili ibid. – ibidem
19. id. – idem
20. Id. – Idus
21. i.e. – id est
22. imp. – imperator
23. K. ili Kal. – Kalendae
24. l. ili lib. – liber
25. l.c. ili loc.cit. – loco citato
26. l.s. – locus sigilli
27. leg. – legatus
28. m.p. – manu propria
29. mr.sc. – magister scientiae
30. n. – nota
31. N.B. – nota bene
32. Non. – Nonae
33. non seq. – non sequitur
34. op.c. ili op.cit. – opus citatum
35. p. – pagina
36. p.m. – post meridiem
37. pont.max. – pontifex maximus
38. pr. – praetor
39. praef. – praefectus
40. proc. – proconsul

- 41. p.t. – pleno titulo
- 42. s. – senatus
- 43. sc. – scilicet
- 44. S.P.Q.R. – senatus populusque Romanus
- 45. tit. – titulus
- 46. tr.pl. – tribunus plebis
- 47. v. – vide
- 48. vol. – volumen
- 49. vs. – versus
- 50. v.v. – vice versa

8.6. Popis odabranih stilskih figura

Ovaj popis sadrži one stilske figure koje pristupnik treba znati na ispitu u definiciji, prepoznavanju i stilskoj analizi teksta u dijelu pitanja iz književnosti i/ili u uvodnome dijelu općih pitanja:

- 1. antiteza
- 2. hiperbola
- 3. eufemizam
- 4. stupnjevanje ili gradacija
- 5. litota
- 6. aliteracija
- 7. asonanca
- 8. anafora
- 9. epifora
- 10. simploka
- 11. asindeton
- 12. polisindeton
- 13. retoričko pitanje
- 14. metafora
- 15. metonimija
- 16. hendiadyoin
- 17. hijazam
- 18. hiperbaton
- 19. sinegdoha
- 20. antonomazija

